

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre — — 36 kor.
Fél évre — — 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hónapra — — 8 kor.

Nyilttári közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, július 27.

Az aradiak gabonája.

Aki valóban érdekessé akarja tenni vacsora utáni sétáját, az ballagjon ki este kilenc óra után a külvárosokba és a főutvonalakkal párhuzamosan haladó Kossuth- meg Varjassy Lajos-utcába. Jól megrakott parasztkocsik dögögnék végig a hepehupaszfalton, meg a rázós keramiton, a kocsikban pedig friss gabona pihen. A környékbeli kisgazdaságokból hozták be a föld legszebb gyümölcsét: a kövér búzát. A városi nép igyekszik magát minél előbb ellátni gabonával, nehogy télire kenyér nélkül maradjon. Természetesen a parasztság jól kihasználja az aradi polgárságnak a téli szenvedésektől való rettegését és háromszoros árat kér a gabonájáért. A nélkülözéstől féltő gyomor azt parancsolja, hogy olvasatlanul szórjuk a pénzt a kenyérért. Ezért dögögnék végig a búzával megrakott szekerek olyan végeláthatlan sorral, ezért ömlik a gabona Aradra a talvakból.

Hiszen az ellen, hogy minél nagyobb mennyiségben jusson hozzánk élelem a környékbeli gazdaságokból, igazán nem lehet észrevételünk. Csak minél több jusson nekünk, vékony kosztón élő városi polgároknak. De ne titokban jöjjön be hozzánk a buza és ne uzsoraáron legyen kénytelen a lakosság az élelméről gondoskodni.

A munkásság kérelme alapján úgy tudjuk Varjassy polgármester megértő készséggel sietett megszerezni az országos Közélelmezési Hivataltól azt az engedélyt, amely lehetővé teszi, hogy Aradmegyéből is lehessen nem dugva, hanem nyíltan gabonát behozni. Ha meglesz ez az engedély, akkor nem kell háromszoros áron megvásárolni a búzát s akkor mindenki bátran fel meri jelenteni azt a kapzsi fegyházvirágot, aki a mai súlyos viszonyok között sem retten vissza a nehezen élő városi lakosság bőrének lenyuzásától, utolsó fillérének elrablásától. Ha megkapjuk az engedélyt, akkor nyíltan fel marunk lépni az árdrágítók ellen, most még azonban örülünk, ha szóba állnak velünk és boldogok vagyunk, ha vállalkoznak arra, hogy — kiuzsorázzanak bennünket.

Látnivaló tehát, hogy rendkívül sürgős és fontos az országos közlelmezési Hivatal engedélyének megszerzése. Tudjuk, hogy Arad vezetőinek most legfontosabb teendői közé tartozik a polgárság helyes élelmezése. Ne tekintsek zaklatásnak, ha arra kérjük: minden nap sürgessék meg az Országos Hivatalt ez enge-

dély megadása érdekében. Elszalad a nyár, betakarítják lassankint az egész termést és így csak az juthat búzához, akinek elég pénze van négyszeres árat fizetni a dugott áruért. Ne engedjék, hogy a lakosság olyan te-

let éljen át, amilyen a tavalyi volt. A teljes győzelemhez az is szükséges, hogy a front mögött rend legyen és egyformán egyenek, vagy ha kell: egyformán koplaljanak a polgárok.

Hátrál az orosz Csernovitz irányában.

— Elfoglaltuk: Delatint, Ottyniát, Bucacot, Tlumacot, Trembovlát. — Budapest, július 26. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Nem voltak nagyobb harci cselekmények.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

A felső Susitánál az ellenség ismét élénk tevékenységet fejtett ki. Küvess vezérezredes hadseregénél elragadtuk az oroszoktól a Baba Ludovát. E magaslattól északnyugatra az ellenség feladta kárpáti állásait és Kolot felé hátrál. A Tatárszorosnál az oroszok ellenállásának leküzdésében különösen kitüntette magát a Mária Terézia császárnő és királynő nevével viselő kipróbált budapesti 32. gyalogezred.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala.

Böhm Ermolli vezérezredes hadcsoportja elfoglalta Delatint, Ottyniát, Tlumacot és Bucacot. Német csapatok Trembovla nyugati szélén állanak. Tarnopoli sikerünket több magaslat meghódításával kiszélesítettük.

Olasz haretér:

A szokásos ágyútűzelésen kívül nem történt különös esemény.

Balkán haretér:

A helyzet változatlan. — A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, július 26. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállásról jelentik:

Keleti haretér:

Lipót bajor herceg hadsereg arcvonala:

Eichhorn vezérezredes arcvonala:

Smorgontól délre összpontosított tüzérségi tűzünk az oroszok betörési pontját szűkebbre szorította, az ellenség kénytelen volt visszahuzódni. Előbbi állásunk majdnem egészen kezünkben maradt.

Böhm Ermolli vezérezredes hadcsoportja:

Hadosztályunk harcok közben a Tarnopoltól északkeletre, valamint Grisera szakaszon egészen a Trembovla—Husiatyn országutig fekvő magaslatokat elfoglalták, továbbá délnyugatra elfoglaltuk Bucacot, Tlumacot, Ottyniát és Delatint.

József főherceg vezérezredes arcvonala:

A Dnyesztvertől északra gyakorolt nyomás következtében az orosz kárpáti arcvonal immár a Tatarhágótól délre is megingott. Az ellenség itt Csernovitz irányában vonul vissza. Tegnap az oroszokat a Babaludóra magaslatairól támadásunkkal visszavertük.

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Déltől a sötétség beáltáig élénk tűzharc a Szereth alsó folyásánál.

Macedóniai haretér:

Nincs ujság. — Ludendorff, első fűszállásnester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bombamerénylet Kerenski ellen.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm. Kerenszki az erőszak végső eszközeihez folyamodik, hogy a bolsevikiek felülkerekedését megakadályozza. Hogy azonban ezzel a lépéssel csak az ellenzékét növeli, bizonyítják azok a frontról érkező hírek, hogy egyik ezred a másik után csatlakozik a bolsevik párhoz. A vidékről is Kerenszkire nézre kellemetlen hírek érkeznek. A kronstadtiak folyton megtagadják az engedelmességet. A pétervári ezredek megszakították a táviró- és telefonösszeköttetést. Mikor Kerenszki hétfőn az Erdelev-utcán végighajtatott bombát dobta a kocsija felé, amely csak később robbant fel és több embert megsebesített; Kerenszki sértetlen ma-

radt. A közel fekvő házakat katonai csapatok azonnal átkutatták és sok embert letartóztattak, a merénylőt azonban nem találták meg. A kaukázusi csapatok bizottsága és a tifliszi helyőrség szintén csatlakoztak a bolsevikiekhez.

Basel. A harmadik orosz forradalmi kormány, a Radió-ügynökség jelentése szerint a következőképen alakult: Kerenszki miniszterelnök, Nekrasov tárcanélküli, a kabinet al-elnöke, Terescsenko külügy-, Cseretelli posta-, táviró-, vasut, Bulsevinszki élelmezési ellenőr, Csernov földmívelési, Skobelev hadügy-, Lvov Vladimir, a nemzeti zsinat főügyésze, Godelev birodalmi ellenőr. Azonkívül Etonzov és Barsinkov, közjóléti és pénzügyminiszterek. A kinevezések még nem történtek meg.

Gyóni Géza — „négy gyermeke“.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szegény Gyóni Gézával nevezetes és re-
gényes korjelenség tűnt el.

Harminchárom éves korában mint országos hírű költő halt meg az, aki harmincéves korában névtelen vidéki újságíróként vonult hadba. Katonásként káplárból közben zászlós lett. De az irodalomban még gyorsabban kapta a esilagokat és a vitézségi érmekeket. Ő, aki békében sóváran vágyakozott egy csöpp hirre, egy kevés elismerésre, egyszerre tárgya lett a beszédnek, a vitának, az érdeklődésnek, sőt neve a német földön is ismerőssé vált. Budapesten a hivatalos irodalmi világ egyáltalán nem ismerte őt. Állandóan vidéken élt, tartózkodó, félénk és szerény volt, a könyvei megjelentek, a lapok meg se emlékeztek róluk. Ismeretlenül utazott át a fővároson, mikor ezredével együtt a przemysli várba ment. Most pedig, hogy köszöntén és ünnepelné nemcsak a vidék, de Budapest is, hiába várjuk vissza.

A háború kitörésekor Szabadkán élt, mint a Bácskai Hírlap segédszerkesztője. Az alföldi metropolisz nagyon kedvelte őt. Lapját napról-
napra ugyszólván ő írta tele, vezércikkkel, tárcával, riportokkal, humoros versekkel. Becsvágya óriási volt, munkakedve nem lankadó.

Munkatársunk beszélgetést folytatott Gyóni Géza egy benső barátjával, aki a következőket mondta:

— Szegény Gézát csak nagyon kevesen ismerték igazán. Ez a széles vállú, testes, izmos dalia, alapjában naiv, ábrándozó gyerek volt, egy jó, nagyon jó fiú, aki az igazi életéről vajmi keveset tudott. Érdekeket nem ápol, önérzete és büszkesége nem engedte meg, hogy kapcsolatokat és összeköttetéseket keressen. Sohase járt pesti szerkesztőségekben. Magáról alig beszélt még a bizalmasának se. Mi együtt nyomorogtuk végig fiatalságunkat, amit keserves, nehéz munkájával keresett, megosztotta barátjaival. Egy alkalommal együtt ültünk egy kávéházban, Géza föltűnően szomorú és szótlan volt. Csak hosszas vallatásra mondta meg, hogy már két napja nem evett. Harapófogóval kellett kihuzni belőle a szót.

Szabadkán a halála híre nagy részvétet keltett. Innen ment el a háborúba, a Bácskai Hírlap szerkesztői asztala mellől. Ugy értesülünk, hogy Szabadkán mozgalom indult meg, hogy a tragikus körülmények között elhunyt

költőnek emléket emeljenek. Holttestét a háború után visszahozták s itthon temetik el.

Gyóni Gézának nem volt családja, nőtlen ember volt. Egy évig ápolt, rajongó és fanatikus szerelmet vitt magával a háborúba. Az orosz fogságból gyakran küldözte egy szabadkai hölgyhöz a foglyok tábori lapjain a verseit.

Dr. Szollár Ferenc, a budapesti ágostai evangélikus gimnázium tanárja, Gyóni Géza sógora, aki most Kecskeméten nyaral, csak a budapesti lapokból tudta meg sógora szomorú halálhírét. Mióta a költő bevonult, őt bizta meg irodalmi ügyei intézésével. Ő tárgyalta a kiadókkaival, a nyomdákkal, sajtó alá rendezte könyveit s összehozta a „Lengyel mezőkön“ című kötet német fordítását is. Szollár Ferenc így nyilatkozott munkatársunknak:

— Sógorommal állandóan leveleztem. Krasznójarszából jöttek-mentek a levelek. Mindenről pontosan értesültem. Különösen a könyvei sorsa érdekelt. Minthogy a fogolynak tilos ilyesmikről írni, tolvajnyelvet alkottunk, azon aztán jól megértettük egymást. A könyvét „gyermek“-nek neveztük. Ha egy új könyve jelent meg, azt írtam, hogy gyermeke született, ő pedig — megértve a burkolt nyelvet — a kelendősége iránt érdeklődött, megkérdezte, hogy és mint van a gyermek. Jó gyámja (kiadója) van-e neki. Könyvei jövedelmét jótékony célra adta.

Gyóni Gézának négy kötete van. Négy „gyermek“. Mindössze ennyit hagyott maga után a tragikus sorsu przemysli költő...

Jakabffy Gyula főispáni beiktatója.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bajáról jelentik: Tegnap iktatták be Jakabffy Gyula főispánt a város rendkívüli közgyűlésén. A közgyűlésen Vojnich Ferenc polgármester elnökölt.

Az új főispán székfoglalójában kijelentette, hogy amikor megüsztelő megbízatását elfogadta, rendkívül súlyos feladatokra vállalkozott, de reméli, hogy kitartó és odaadó munkával és a város kitűnő polgármesterének és kipróbált tisztikarának, valamint a törvényhatósági bizottságnak jóakaratu támogatásával sikerülni fog a nehéz idők közt is megfelelni azoknak a várakozásoknak, melyeket a város és a kormány az ő működéséhez fűztek.

Hangoztatta, hogy feltétlen hűve a választójog kiterjesztésének és oda fog hatni

hogy a kormány programját diadalra juttassa. A város politikájába azonban nem akarja az országos politikát bevonni, mert a társadalmi békét meg akarja óvni.

Nagy tetszéssel fogadott beszéde után a főispánt dr. Vojnich Ferenc polgármester üdvözölte a törvényhatóság és a tanács nevében.

Hadik János a közéletmezés új irányairól.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Kürthy Lajos báró elnök és Osztrólczy Miklós alelnök végleg elbucuzott a Közéletmezési Hivataltól, amelynek vezetését ideiglenesen Mezőssy Béla földmívelésügyi miniszter vette át. A hivatal vezetőjeül kiszemelt Hadik János gróf kinevezése még mindig nem történt meg. Egy újságíró ma kérdést intézett Hadik János grófhöz a késedelem okáról és a következő választ kapta:

— Még komoly tárgyalások vannak köztem és a kormány között több fontos kérdésben. Én a Közéletmezési Hivatal hatáskörét nagyon kicsinynek tartom. Ezzel a hatáskörrel az összes kérdések megoldása nem biztosítható. Minthogy pedig nem akarom, hogy esetleg bárkivel is összeütközésbe kerüljek, szükségesnek tartom, hogy előre leszögezzem, amit kívánok. Anélkül, hogy kritikát akarnék gyakorolni, hangsúlyoztam, hogy én nem akarok megelégedni egyszerű rendeletek gyártásával, hanem a közéletmezést egészen más, új alapokra kívánom fektetni. Akkor is szükségesnek tartom a Közéletmezési Hivatal hatáskörének kibővítését, ha — ami nem valószínű — esetleg nem vállalnám a hivatal vezetését.

— A köztem és a kormány között folyó tárgyalások a legrövidebb időn belül befejeződnek s ha valami különös akadály föl nem merül, nem térhetek ki a hivatal vezetésének elvállalása elől. Tudni akarom azonban előbb, hogy melyek azok a feltételek, azok a befejezett intézkedések a közéletmezés terén, amelyeket magamra kell vennem. Addig, amíg ezek tisztázva nincsenek, nem állhatok a hivatal élére. Azt tartom, jobb mindent előbb elintézni, hogy azután hozzáláthassak a komoly munkához.

Arra a kérdésre, hogy a Közéletmezési Hivatal jelenlegi szervezetén minő változtatásokat kíván eszközölni, ezt mondotta Hadik János gróf:

— Részletekbe nem akarok most még belemenni, nem akarok elébevágni egyes dolgoknak. Azt azonban kijelenthetem, hogy ha én vállalom a Közéletmezési Hivatal vezetését, föltétlenül megakarom nyerni az egyik alelnöki állásra Nagy Ferenc miskolci polgármestert.

— Mi a programja a kegyeimes urnak?

— Amíg a tárgyalások tartanak, nem akarok programról nyilatkozni. Nehány nap múlva ezek a tárgyalások ugyanis befejeződnek. Akkor terveimmel a nyilvánosság elé léphetek s kifogom elégíteni a közvélemény érdeklődését.

A német kancellár Bécsbe utazik. Bécsből jelentik, hogy Michaelis német birodalmi kancellár kedden ide érkezik, hogy tisztelegjen a királynál és hogy Czernin Ottokár külügyminiszterrel tanácskozzék.

Változások az osztrák politikai életben. Bécsből jelentik: Az összes pártvezérek Bécsben tartózkodnak, a politikai életben változások várhatók. A miniszterelnök minden nap tanácskozik a pártvezérekkel.

Kinevezte a király Aradmegye és Arad főispánját.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Budapesti Közlöny holnapi száma a következő főispáni kinevezéseket közli:

Aradvármegye: Purgly László földbirtokos,

Arad város: Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő,

Abauj Torda vármegye és Kassa város Szalay László országgyűlési képviselő,

Bács Bodrog megye és Zombor város Baloghy Ernő dr. országgyűlési képviselő,

Békés vármegye: dr. Füzesséry Zoltán budapesti táblabíró,

Bihar vármegye: Malatinszky Lajos földbirtokos,

Heves megye: Vass József dr. másodfőjegyző,

Kis-küküllő megye: Gyártás Elemér dr. ügyvéd,

Komárom vármegye és város: Desasse János gróf,

Moson vármegye: Hegyi Gyula dr. földbirtokos, tiszteletbeli főügyész,

Nagy-küküllő megye: Petricsevics-Horváth Emil báró földbirtokos ügyvéd.

Nyitra megye: Jánoki-Madacsány Gyula dr. ügyvéd,

Pozsony vármegye és város: Szmracsányi György, országgyűlési képviselő,

Szilágy megye: Kaisler György volt főispán,

Szolnok-Doboka megye: Diószeghy Zsigmond báró földbirtokos polgármester,

Vas megye: Ostffy Lajos képviselő.

A kinevezések Reichaneuban keltek. Az utolsó turnus a jövő hét végén jelenik meg.

Károlyi Mihály a Morningpost kedvence.

— Saját tudósítók telefonjelentése.

Berlinből jelentik: A német közvélemény már régóta aggodalommal nézi a magyar radikális függetlenségi párt szereplését és különösen vezérének, Károlyi Mihály grófnak agitációját. Tisza István gróf erős egyéniségében annak idején a berlini politikai körök megbiztak, másrészt mértékadó helyen azt is jól tudták, hogy ezeknek a német elleneseknek látszó törekvéseknek nincs a kormányzatban nemesak támogatója, de nincs gyökere a parlamentben és az országban sem. Károlyi Mihály gróf beszédeivel, amelyeket az új magyar kormány hivatalba lépése óta a képviselőházban és népgyűléseken elmondott, kínos feszültséget teremtett.

A vezető politikai körök Károlyi gróf agitációját egyre súlyosabb megítélés alá veszik. Különösen azt veszik tőle rossz néven, hogy most, amikor a kancellár és a birodalmi gyűlés az annexió és a hadikárpótlás nélküli béke mellett egységes és határozott álláspontot foglaltak el, Károlyi gróf a minden áron való béke mellett izgat. Elénk feltűnést keltett a Morningpost egyik minapi cikke, amely az új magyar kormány által teremtett állapotokról ír és örömmel állapítja meg, hogy amióta Tisza István gróf megbukott, kisebb méretben egész Magyarországon ugyan az a forradalmi szellem uralkodik, mint Oroszországban. Károlyi Mihály grófnak a feministák ülésén tartott beszéde megegyezik Lloyd Georgenek glasgowi beszédevel. A magyarok elfogadnák az oroszok békefeltételeit, az annexió nélküli békét és sem Trentinóval, sem Elzasz-Lotharingiával, sem pedig a német gyarmatokkal nem törődnek. A háboruspártiak izgalommal nézhetnek Károlyi gróf elé, aki a mai rezsim megteremtője és ellenőrzője.

— Egy előkelő állású politikus attól az újságírótól, akinek ezt az intervjút adta, azt kérdezte, hogy Károlyi Mihály gróf hogyan lehet a minden áron való béke agitátora? Az entente államférfiai még mindig a monarchia feldarabolásáról és a magyarországi nemzetiségek felszabadításáról beszélnek. Arra a hangulatra, amelyet a Károlyi-párt agitációja, különösen a magyar képviselőház legutolsó ülésén okozott tüntetése teremtett és amelyet itt úgy fognak fel, hogy azzal a német rezolúcióval való elégedetlenségüknek akartak kifejezést adni, nagyon jellemző az a nyilatkozat, amelyet a hivatalos Németország felfogását jól ismerő beavatott helyről a következőkben adnak:

— Károlyi gróf szereplését két szempontból kell mérlegelni. Az egyik az, hogy a monarchiában tapasztalható egyéb széthúzó törekvésekkel való összefüggés egyre nyilvánvalóbbá lesz, ami veszélyezteti a szövetséges együttműködését. Esterházy Mór gróf miniszterelnök ugyan világosan a német szövetség feltétlen hívének vallotta magát és tekintetben csak folytatja a Tisza rezsim politikáját. Német mértékadó helyen azt is elvárják tőle, hogy megfelelő rendszabályokkal tegye lehetetlenné az ilyen propagandát, amely a békét semmivel sem segíti elő és csak ellenségeinket erősíti meg abban a hitben, hogy Ausztria-Magyarország feloszlásnak induló tetem. A másik szempont, hogy ennek a németellenesnek látszó propagandát űző pártnak vezető embere tagja a kormánynak. Batthyány Tivadar grófnak vagy szakítania kellene evvel a párttal, vagy arra kellene kényszerítenie a pártot, hogy evvel a veszedelmes agitációval hagyjanak fel.

Oroszok futása Galiciából.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Hága. A Daily News jelenti Pétervárról: A hetedik és tizenegyedik orosz hadsereget az ellenség előtti gyáva viselkedése miatt törölték a haderő kötelekéből és a legénységet más formációkba osztották be.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A szövetséges csapatok már július 21-én, szombaton eljutottak a tarnopoli hídfőhöz, miután keresztülhatoltak az oroszok által kiürített és felgyújtott községeken. Nyilván jól tudta az ellenség, hogy a kiürített városokba és falvakba többé nem térhet vissza és ezért, akár csak 1915-ben, sorra lángba borította őket. Így pl. már a korábbi harcokban részben lerombolt Zborov városa, azonkívül a tarnopol-leMBERGI vasúti vonal mentén fekvő Jezierna is áldozata lett az oroszok gyújtogató dühének. Ezekben a rombolásokban nem egyes orosz katonák kihágását kell látnunk, mert bizonyíték van arra, hogy az orosz hadvezetőség adott ki parancsot a gyújtogatásra. Jezierna, valamint Cebrov falu teljesen elhamvadt. Az oroszok menekülése olyan gyors volt, hogy az országutól távolabb eső községek felgyújtására már nem volt idejük, mint az 1915-iki orosz visszavonulás alkalmával.

A szövetséges csapatok vasárnap délelőtt szorosán Tarnopol alá érkeztek és megszállták a várostól nyugatra levő magaslatokat, amelyek a Szeret jobbpartján húzódnak el. Az oroszok részben tartották a Szeret kiépített hídfőjét, részben pedig visszavonultak a Tarnopoltól keletre levő magaslatokra. Magában a városban gyújtogattak, mert már nem volt arra lehetőség, hogy fölhalmozott készleteiket elszállítsák. Három ponton égett a város lobogó jángral és rengeteg füstfelhő akadályozta a látást.

A tarnopol—kozovai vonal elérésével megszakadt a kényelmes összeköttetés Halics és Tarnopol közt, úgy, hogy az oroszok Tarnopoltól délre egészen a Kárpátokig csakis Csernovitz felé és a Husiatynon és Bucsacon át Stanislauba vivő vasutat használhatták. Husiatyntól illetőleg szárnyvasutat építettek már korábban, amely csatlakozik a besszarábiai vasutakhoz.

Ilzen volt a helyzet az orosz visszavonulás első napjaiban és ezért nem hatott meglepetésként az a siker, amely kezünkre juttatta Tarnopolt, Stanislaut és Nadvornát.

Berlin. Zlocovból táviratozza a Berliner Tageblatt haditudósítója: Elénk ágyutüz kíséretében csapataink előrontottak és a Szerethnél meglepték az ellenséget. Az utó és a derékhad orosz csapatai hanya menekültek, az áttörés első nagy ettappejénél a tiszték és katonák elhárnyva nehéz felszerelésüket jobbnak látták futva menekülni. Ez nem volt többé csatatér, a mezőn orosz csapatok rohantak. Az orosz parancsnokok, — mint a ruthén nép beszéli, — amíg azt hitték, hogy ez a vidék kezükön fog maradni, a legjobban bántak a lakossággal, de a meneküléssel egyidejűleg kezdetét vette a fosztogatás, gyújtás és rablás. Tarnopol már nem ég, mert a mieink gyorsan előlították.

Az útközetekben gazdag zsákmány jutott kezünkre. Zrenbojcev-Zielkov községeken egyedül több mint ezer zsák lisztet zsákmányoltunk, továbbá 20.000 tojást és 1000 kg. vaját.

VAROS ES MEGYE.

Elhalasztott tervek. A városszabályozó bizottságnak köztisztasági albizottsága ma délelőtt 11 órakor ülést tartott Lócs Rezső h. polgármester, gazdasági tanácsnok elnöklésével, a városi szemét földolgozás tárgyában. Az ülésen részt vettek Green Nándor főkapitány, Nachtnébel Ödön főmérnök, Tisch Mór dr. tisztifőorvos és Paál Egon városgazda. A bizottság, — miután a mostani idő nem alkalmas a nagy beruházásokkal járó tervek megvalósításához, — elhatározta, hogy a szemétföldolgozás megoldásának problémáját a háború végéig elhalasztja.

Megfelebbezett választás. Ma délután érkezett be a polgármesteri hivatalba Zimmermann Károly dr., Mandl Vilmos dr. és tizenhárom társa fölebbezése Petrán Györgynek első aljegyzővé való megválasztása ellen. A polgármester a hozzá beérkezett fölebbezést azonnal fölterjesztette a belügyminiszterhez és a közigazgatási bírósághoz. A fölebbezés indoka az, hogy a szavazást nem rendezték el.

A Károlyi-párt és Batthyányi gróf azonban a kérdés élére állítását úgyesen elkerülik és helyette olyasféle hírekkel tetszelegnek, mintha az ő törekvéseiknek a monarchiában magasabb helyeken méltányító és buzdító támogatója lenne. Erről pedig szó sincs, mert a monarchiának nincs és nem is lehet olyan mértékadó tényezője, aki a mindenáron való békéért folytatott tüntetések helyeselné. A Morning-post cikke, ha nem is árthat a mi szövetségünk belső erejének, az entente keretében új reményeket fakaszthat és Németországban azokat a szimpátiákat veszélyezteti, amelyet a magyar katonák áldozatkészsége és a magyar politikusok szövetségi hűsége szerzett Magyarországnak.

IRODALOM ES MÜVESZET.

Színházi heti műsor.

Péntek, szombat vasárnap d. u. és vasárnap este: **Gál Gyula, a Nemzeti színház művészének és művészársainak vendégjátéka.** (Az összes előadásokra jegyek előre várthatók a téli színház pénztáránál.)

Járayók bucsuja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —
Járay Böske és Járay Sándor az aradi színház két kedves művésze pár évi szépségükben gazdag működés után bucsut mondott ma este az aradi színházban. Virágözön, szakadatlan tapsorkán fejezték ki ma este azt az elismerést, amelyre érdemessé tették magukat, azt a szeretetet, amellyel bucsut vett tőlük Arad közönsége, amellyel további művészi utjukra engedjük őket.

Közvetlenebb, melegebb, meghittebb ünnepelést, mint aminőt ma kaptak Járayék, réges régen nem látott és hallott az aradi színház. Mint a szülői házból távozó gyermekeket, úgy vette körül a szeretet legszebb jeleivel Járay Bözskét és Sándort a közönség, s nem csodálkozunk a legkevésbé sem azon, hogy sirva fakadtak mind a ketten, amikor percegig zugott feléjük a taps, lengtek a könnyű batiszt kendők s az ajkuk hangosan kiáltották feléjük az Isten veledet!

Nagyon szép volt az este. A közönség esodás tanujelét: adta annak, hogy a távozó művészeit mennyire megszerette, mindennél jobban vallott a mellett, hogy Járay Böske és Sándor mily nagygyá nőttek előtte, mennyire rászolgáltak a rokonszenvére, elismerésükre.

A ma esti bucsu művészi szempontból is rendkívül értékes és jelentős volt. Járay Bözskét a legkifejezettebb primadonna szerepben a Kis király Zozójában láttuk, úgy ahogy majd Sopronban, új szerződési helyén új közönsége elé fog lépni. — Kedves volt, sikkes, mint mindig, finom mint egy francia baba, táncában utólráhetetlen könnyed és színes, hangjában behízegő, temperamentumos. Sopronban bizvást megfogják érteni s folytatódni fog az a szeretet, amellyel ma este elhalmoztuk őt.

Járai Sándor a fővárosba kerül. Szerződése a Városi Színházzal kötött, annak megnyitására azonban a Vígyszínház színházán fog bemutatkozni Budapest közönségének. Ha méltóan akarnók kifejezni elismerésünket, ama véleményünket, hogy a főváros színháza csakis sikert hozhat neki, akkor fel kellene elevenítenünk szerepeinek a megjátszásáról nyomtatásba adott összes kritikánkat. Tehetségének illő segítő társa volt finom modora, jó megjelenése, helyes beszéde, amely nemcsak ope-

rettek, hanem prózai szerepekre is (például a Tolvajban) kiválóan alkalmassá tette őt. Törekvő színész, aki tanulni szeret s akit minden bizonnyal a főváros közönsége is hamarosan szeretetébe fog fogadni.

Magukkal viszik talizmánul mindketten a ma esti virágok illatát, a tapsok erejét és azt a szeretetet, amelyet nem győzött eléggé felejük szórni Arad közönsége.

Látogatás Gál Gyulánál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Gál Gyula a budapesti Nemzeti Színháznak művésze Nagyváradra érkezve, a Park-szállodában vett lakást. A 31-es számú szobát foglalta el. Itt tudakozódott egy újságíró Gál Gyula után és a nappali portás a helyzethez illő komolysággal jelenti:

— A művész urat átszállították a szanatóriumba!...

Gál Gyula a szanatóriumban? Átszállították? Szinte lehetetlen!...

Csakugyan igaz!... Gál Gyula valóban a szanatórium lakója... A baj azonban szerencsére nem oly nagy. Az történt, hogy debreceni vendégszereplése alkalmával az öltözőben egy mérges pók megcsípte a művész lábát. Úgyet sem vetett rá. Mire azonban Nagyváradra ért, heves láz gyötörte. Orvost hívatott és dr. Weisz Márton főorvos tanácsára lett a szanatórium lakója.

Gál Gyula csipőig bepolyált lábbal, ágyban fekvé fogadta az újságírót és aggodó kérdéseire vidám mosollyal, átültetett népdalszóveggel felelt:

— Debrecenbe nem kell menni!...

Az ágy mellett levő szekrénykén a művész két könyve: Egy kék kötésű Schmitzler Arthur Gusztá hadnagy-a és mellette egy másik könyve ifjú Gál Gyula, a művész fiának a versei. Ezekre a poémákra mondotta Rákosi Jenő:

— Ennek a fiatal költőnek nemcsak a lelke fehér, de még egy tisztátnak emberi gondolatára is képtelen!...

És a fiatal, virágoslelkű poeta, most a harctéren fegyverrel a kezében vérrózsákat vet a Halál kaszájára...

— Színházadon már sokszor sirtam. De az életben komolyan csak kétszer. Először, amikor édesapám Aradon tönkrement és kölcsönre volt szüksége, hogy újból talpraállhasson. Az aradiak szívesen adták volna a kölcsönt, de az apám már öreg volt. Garancia kellett!... Patriarkálisan intézték el hát a dolgot. Azt mondták az öregnek:

— Tudja mit Gál bácsi! Hozza ide a fiát! Ő majd lejátsza azt a kis kölcsönt!...

Akkor családi okokból kénytelen voltam elhagyni Kolozsvárt és akkor sirtam életemben először — komolyan. Most a budapesti Nemzeti Színház tagja vagyok, de még ma is fájó szívvel gondolok vissza a kolozsvári Nemzeti Színházra... A budapesti: finom, izlésesen tálalt „vegyes felvágottja” a művészetnek... A kolozsvári: maga volt, a művészi rajongásból kikristályosodott erő!

Aztán jött az életem második komoly, fájdalmas könyhullajtása!...

Leszkegy szintársulatának voltam a tagja Nagyváradon. Egy napon, korán reggel zörgettek az ajtómon. **Ditrői Mór** kopogtatott:

— Kelljen fel, fiatal barátom és pakkoljon! — kezdte Ditrői. Utazunk Pestre!...

— Nem lehet! — feleltem szinte megdöbbenve. Ma este játszanom kell Miltómban. Nem hagyhatom itt az előadást.

— Bizza csak rám! Majd én elintézem!...

Másnap Budapesten voltam, bemutattak Keglevich gróf intendánsnak és este már budapesti szerződéssel a zsebemben érkeztem — haza. Boldog és büszke voltam és mégis hullott a könyvem. Utcáról-utára barangoltam be Nagyváradot... Minden házáat, minden követ magamhoz szerettem volna ölelni... Bucsuztam! És a bucsu úgy fájt a lelkemnek!...

* A színház hírel. Gál Gyula vendégszereplése. A mai nappal kezdik meg Gál Gyula a Nemzeti Színház kiváló művésze és művészársai három estére tervezett vendégjátékukat, mind a három esti előadáson, valamint a vasárnap délutáni előadáson is Gál Gyula darabjai kerülnek előadásra. Ez alkalommal az előadások keretében Hegyi Rózi egy pár opera áriát fog énekelni, Odry Attila zenetanár kísérete mellett. A mai előadáson bemutatóra kerül „A vásár” népies életkép és „Jól játszottam?” tragikomédia, holnap szombaton Leszámlás dráma, hamvazó szerdán „Liften” apróságok. Vasárnapi előadások. Vasárnap délután fél 4-kor utolsó délutáni előadásul Gál Gyula, a Nemzeti Színház művésze és művészársai lépnek föl. Hogy a délutáni színházba járó közönségnek is alkalma legyen e kiváló művészi eseményben gyönyörködni. Este 8-kor rendes helyárrakkal utolsó előadás és Gál Gyula utolsó vendégföllépte.

Angol leleplezések a háboru keletkezéséről.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

A Kölnische Zeitungnak jelentik Amsterdamból: Haldane lord július 13-án az angol felsőházban beszédet mondott, amely a háboru keletkezésének története szempontjából meglehetősen fontos. Behatóan ismertette a Németországgal való esetleges háboru előkészületeit. Az angol parlament hangulata kedvezett annak a kívánságnak, hogy a hadi eszközöket szükséges mértékben beszerezzék Franciaországgal fesztelen beszélgetések folytak. Akkor lehetetlenség volt annak a megállapítása, vajjon a nép egyetért-e az angol kormányval azzal a szándékával, hogy Franciaország oldalán háboruba vonuljon. A francia vezérkar közölte az angol kormányval, hogy amennyiben 14 napon belül 100.000 embert küldhetne Franciaország keleti határára. Franciaország alkalmasint képes volna arra, hogy Németország minden lehető támadásával szemben ellenálljon. Az angol flottának ez alatt a tengeren kellett volna operálnia. Haldane lord megállapította, hogy a háboru kitörésekor 12 nap alatt nem 100.000, hanem 160 ezer embert küldött Anglia Franciaországnak.

Páris. Az Havas ügynökség jelenti, hogy a szövetségesek konferenciája ma tartotta első ülését. Az értekezlet tagjai elhatározták, hogy tanácskozásukat teljes titokban tartják.

Luganó. A Corriere jelenti Párisból: Az entente konferencia előreláthatólag 8 napig fog tartani. A tanácskozások tárgya öt javaslat, amelyek a hadihelyzettel és a békével foglalkoznak, köztük az orosz katonai és munkástanácsnak az utolsó pillanatokban beérkezett különjavaslata.

Pétervár. A katonai és munkástanács elhatározta, hogy a párisi konferenciához memorandumot fog intézni.

Az „ARADI KOZLONY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsdében:

Rudnyánszky Endre az orosz fogságban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül érdekes embernek, a legintenzívebb szellemi életet élő ismert aradi újságírónak, Rudnyánszky Endrének tiz levelezőlapját közli az Aradi Közlöny. Ezer és ezer kilométernyi távolságból érkezett a tiz röpke lap. Az élete talajából, a világháború erőszakos erejével kiszakított szellemi munkás memoárjának tiz rövid lapja, amely egy elképzelhetetlen, soha meg nem álmódott milióban — majdnem azt mernénk mondani, — hogy megváltozott testi és lelki életben mutatja őt izgalmas perspektívában. A rövid mondatok mindent elmondanak, mert annak íródtak, aki az ő szaggatott, töredezett szavaiból is mindent meg tud érteni, mert vele egy lélekkel olvadt. Rudnyánszky Endre a feleségének küldte ezt a naplót, amely a maga spártai kímérségű és szintelen tárgyilagos szárazságában is úgy hat, mint egy friss szenzáció.

Az Aradi Közlöny szerkesztőségéből tavaly júniusban vonult be csapatához, amellyel alig néhány heti kiképzés után az orosz frontra került mint kézigaznádobó. Hosszu-hosszu ideig nem érkezett róla hír és csak ennek az évnek az elején tudta meg aggóató családjá, tudták meg barátai az Aradi Közlönyben megjelent egyik levelezőlapjából, hogy orosz fogságba került.

Ennek a szomorú fogságnak minden szépítés nélküli, éppen ezért kétszeresen érdekes leírása a tartalma azoknak a leveleknek, amelyek most érkeztek meg egy csomóban Rudnyánszky Endréhez.

I.

„Augusztus 6-án egy erdőben sebesültem meg a karomon. Több sebesülttel együtt orosz katonák vezettek ki az erdőből, a legnagyobb

pergőtűz, golyó és bombazápor, ágyúbömbölés közepette. Egy kis sáros faluba vittek, ahol nem volt semmi, az egész éjszakát istállóban töltöttük el. Innen már kora reggel elindultunk, hogy Oroszországba masírozzunk. Nyolc napos ut volt ez, az egész idő alatt nem találkoztunk orrossal, nem találtunk kórházat. Én majdnem állandóan önkivületi, lázas állapotban voltam. A karom már annyira feldagadt, hogy mire nyolc nap után egy kis kórházhoz értünk, amputálni akarták. Azonban egy szerencsés operáció révén megmenekültem a katasztrófától. Mikor az oroszok elfogtak, mindenemet elszedték, még a fehérneműmet is és egy fillér nélkül érkeztem a kórházba.”

A legközelebbi levelezőlap, a leírás folytatása március 7-éről kelt Serpuhov városból.

II.

„Tegnap volt két hónapja, hogy itt töltöm fogságom idejét. Súlyos jubileum, ha az ember nem tudja, hogy mikor lesz vége. Legnehezebb azért, mert nem kapok tőletek egy sor írást és nem tudom, hogy éltek ezekben a kínos napokban. Magamról annyit írhatok, hogy egészséges vagyok, nem szenvedek szükségét. Egy vasutállomáson dolgozom itt tizenégy emberrel és én olyan parancsnokjelölt vagyok ennek a munkáscsoportnak. A dolgom nem sok, legtöbbször bejárak a városba bevásárolni, mert magunk főzünk, én látom el a konyhát rizsszel, burgonyával, liszttel, zsírral, babbal, borsóval, lencsével és kenyérral. Ami kevés pénzem van, azon egyszer egy héten egy kis sonkát, marmeládát és cacaót vásárolhatok. Így élünk most.”

III.

„Április 19. A fogolytábor kórházában egy

orosz orvosnő megoperálta a kezemet és néhány nappal később elvittek Kiewbe egy nagyobb központi táborba annak a kórházába. Itt sem maradtam sokáig, mert egy kórházvonaton, előbb Moszkvába, egy nap múlva pedig a kalugai kórházba küldtek. Néhány hétig kellett itt tartózkodnom, míg a bal karom teljesen meggyógyult. Moszkvából írtam nektek az első levelezőlapot, augusztus 28-án. Ugyanitt kaptam legelső ízben pénzt, egy svéd vereskeresztes hölgy volt nálunk és minden embernek három-három rubelt adott. Kalugából szeptember közepén vittek tovább, vágyva egy kis szabadságra, mert a kórházban csekélyen annyit engedtek meg, hogy két-háromszor elmehettünk az udvarra. Négy magyar bajtársammal innen egy kis orosz városba kerülünk, amely a legközelebbi vasuti állomástól tizenhat kilométernyire van, Maróárehángelskaja neve, itt töltöttem el az 1916-os esztendő.”

IV.

„Április 19. Maróárehángelszkben másfél hónapot töltöttem egy kis táborban. Majdnem hatvanan voltunk és egy kevés szabadságot is élveztünk, öreg orosz népfelkelők vigyáztak ránk és megengedték, hogy egy nagy udvarban szabadon sétálhassunk. Később egy nagyobb táborba kerülünk, a szabadságunkat megszorították. A tél egyre szigorúbb lett és mi sokat szenvedtünk, de nem volt meleg ruhánk. A katonai parancsnokságtól két pár fehérneműt kaptunk és azok, akiknek nem volt köpönyegjük, meleg bélelt felső kabátot kaptak. Az élelmezés bizony gyenge és egyhanon volt. Mindennap halleses sós heringből burgonyával, vagy káposztával. Második ételül köles, vagy hajdina kása. Természetesen mindent olajjal főztek. Estére kaptuk, ami délről megmaradt. Ezenkívül három kocka cukrot, egy kevés teát és nyolcvan deka kenyeret. Akinek pénze volt, az vehetett magának fehér sütemény is. Egészséges voltam. Néhány német

Pétervár, a piszkos város.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hjalmar Cederholm, dán író küldötte ki a Vossische Zeitung Pétervárra, hogy írjon az orosz fővárosról, annak társadalmi életéről, amilyen a forradalom következtében lett. A kiváló és európai hírű író bátor kézzel tépi szét azt a rózsás fátyolt, amelyet az angol és francia sajtó terít Kerenszky kedvéért az egykori cári székhelyre és megírja az igazat.

Miután megállapítja az író, hogy a pétervári bérkocsisok most, hogy a rendőrtől egyáltalán nem félnek, szemtelenül zsarolnak, elmondja, hogy a főváros főutcája csupa piszkos, mert a forradalom kitörése óta se nem söpörték, se nem öntözték azokat. Az utcaseprők is szabad polgárok, akiknek senkise parancsol. Rendőrség nincs, annak a helyét milícia foglalta el, amely azonban ép olyan erkölestelen, mint a régi rendőrség. Kitűnt ugyanis, hogy fegyházviselt betörők álltak a soraiba. Mikor a hatóság elhatározta, hogy feloszlatja őket és tisztamultu emberekből alkot egy új csapatot, akkor ezek szervezkedtek, kijelentették, hogy nem hagyják el helyüket, mert ők autonóm testületet alkotnak és a jövőben csak az lehet a parancsnokuk, akiket ők választanak és az léphet soraikba, akiket ők felvesznek.

— Ilyen körülmények között nem csodálhataló, hogy közbiztonságról ép oly kevésbé lehet szó, mint rendről. Merényletek, betörések, lopások megszorodtak és a legtöbbjét kinyomozni sem tudják. Egy adoma szerint egy részeg ember rátámadt és megvert egy ilyen pol-

gári rendőrt, aki védekezés helyett „Gorodovoj”-t kiabált. Ez a régi rendőrnök a neve.

— A nyilvános épületek szörnyűségesen néznek ki. Senkise javíttatja őket, piszkosak, a malter letöredezett a falokról. Ugyanílyenek a cári szobrok. A körülöttük ültetett parkok elhanyagoltak, piszkosak, a gaz burjánzik bennük és a hatóság mindössze annyit tett, hogy egy-egy szobornak a kezébe — egy piros zászlót nyomott. A nyilvános parkok és kertek, amelyekre Pétervár mindig büszke volt, össze vannak tiporva, ie vannak járva, mert az orosz ember, ha nem tartja kordában a rendőrség, akkor mindenben átgázol.

— Ezekben a parkokban tartják meg ugyanis azokat a „repülő mitingeket”, melyek most egész nap igénybeveszik a szolgálatban nem álló katonák, tengerészek, a munkanélküli kereskedőségek és munkások idejét. Ez egy igen érdekes fejezete a forradalmi Pétervár életének. A miting kora reggel kezdődik és egész nap tart, sőt Pétervár fehér éjszakái is viszhangozzák az öblöstorku szónokok beszédét. Majdnem minden utcasarkon beleütözik az ember egy gyülekezetbe, amelynek közepén egy szószátyár beszél a körülötte álló sűrű tömegnek. Azzal kezd, hogy kipécézi egy-egy kormánytagot, lerántja a sárga földig világmegjavító terveit, aztán a háború folytatásáról beszél, az offenzíva szükségességéről és arról, vajon a gyárakat és a földbirtokokat most mindjárt, vagy pedig csak az alkotmányozó gyűlés megtartása után osszák-e ki a nép között. Órákhosszáig váltakoznak a szónokok és csak ámulva kérdi az ember, hogy miből él az a sok ember, aki hétszámra nem

tesz egyebet, minthogy a szónokokat hallgatja.

— Vannak más gyűlések is, amelyeket politikusok hívnak össze zárt helyiségbe. Mint-hogy már ezek iránt az érdeklődés lanyhult, most hangversenyekkel kötik össze a politikai gyűléseket. Ezen a kormány tagjai is megjelennek, sőt a katonai munkástanács is felvonnul testületileg. A pártkassza is jól jár, mert nagy beléptidíjakat kell fizetni és ha egy kedvenc szónok például Kerenszky beszél, akkor a jegyek túlfizetéssel kelnek el.

— Ezek legalább nem alkotnak közlekedési akadályt, mert ma Pétervár utcáin közlekedni igen problematikus feladat. Bérkocsi és automobil csak a hadseregszállítóknak valók, olyan drágák, a villamos vasut pedig mindig tele van katonákkal, mert ezen ingyen utazhatnak. Legutóbb a városi tanács azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy katonák is fizessenek, valami viteldíjat, de a munkás és katonatanács ez ellen tiltakozott és a kérdés el volt intézve. Minthogy a katonáknak egész nap semmi dolguk nincs, folyton kocsikáznak, kiszorítják a fizető közönséget, tönkreteszik a kocsikat, úgy, hogy a közlekedés ennek következtében többször már meg is akadt.

Az lehet, hogy az orosz birodalom, jövőjét homály fedi, de a fővárosát nem. Akinek nyitva van a szeme, az láthatja, hogy Pétervár a züllés útján van. A fénye eltűnik, ama emberek uralma alatt, akik kiragadták Miklós cári kezéből a jogart, de akik ép úgy gyűlölik a népet, mint a cárok. Nem érdekes-e az hogy Pétervár kétszáz éven keresztül virágzott, de Petrográd a csőd előtt áll.

osztrák és magyar önkéntessel laktam együtt, megtanultam a sakk játékot. Állandóan németül beszélünk és elég gyorsan megtanultunk oroszul írni és olvasni, sőt már valamit beszélünk is. November közepén meglátogatott bennünket egy német vörös kereszties nővér, akitől tíz rubelt kaptunk. Ez a pénz azonban csak kevés ideig tartott, mert már nagyon éhes voltam, nagy szükségem volt szappanra, ceruzára és papírosra."

V.

Dátum nélkül. „A karácsonyi ünnepekre már megint nem volt pénzem és bizony szomorunk voltunk. Szigorú megfigyelés alatt állottunk, mert tifusz gyanús megbetegedések fordultak elő. December 26-ika reggelén rendeletet kaptunk, hogy minden egészséges ember elhagyja a tábort és munkára megy. Ebéd után utrakészen állottunk és két órákor elhagytam Malóárechangelszket. Szörnyű idő volt, erős széllel és hófúvással hatalmas hómezőkön a kísérőink eltévesztették az utat. Este 9 óráig kóvályogtunk, míg végre elértük a vasuti állomást. Ez a délután volt a legszörnyűbb valami, amit fogságomban átétem."

VI.

Dátum nélkül. „A rettentő hómars után félig megfagyva, teljesen átázva utaztunk el december 27-ének reggelén az állomásra. Hogy hóva, azt senkise tudta. Utközben hallottuk, hogy Moszkva közelébe kerülünk munkára, valami gyárhoz, vagy vasúthoz, vagy bányába. Két napig utaztunk és egy napig várakoztunk egy kis állomáson. Végre december 31-én intézkedés jött a vasutigazgatóságtól és felosztottak bennünket kisebb csoportokra és különböző állomásokra küldöttek. Én tizennégy emberrel Serpuchovba jutottam. Ez egy nagy gyárváros, amelynek nyolcvan-kelevenezer lakója van. Először a főállomáson voltam, de most a második állomásra osztottak be, ahol nincs személyforgalom csak teherforgalomra van berendezve."

VII.

Dátum nélkül. „Az első pár nap nagyon nehéz volt. Kemény téli időben koru reggeltől este hét óráig a szabad levegőn, meleg ruha nélkül nehéz ládákat, csomagokat, zeákokat, kellett cipelnem. Egy jóakaratu vasuti orvos emberségének köszönhetem, hogy még egészen be nem gyógyult sebem következtében néhány hétig otthon maradhattam. Itt a második állomáson, ahol január 26-óta vagyok, sokkal jobb dolgom van. Mindössze tizennégy emberem van és keveset kell dolgoznom. Az orosz vasutasok mind belátják, hogy én nem vagyok munkás és jóakarattal segítenek rajtam. Dél előtt mindig bevásárolok a városban."

VIII.

Dátum nélkül. „Testileg egészséges vagyok. Sokkal jobban alszom, mint azelőtt és az étkezés is elégséges, úgy, hogy sem nem fogyok, sem nem hizom. Egyenruhám még megvan, csak a cipőim szakadtak el, úgy, hogy a munkán keresett és megtakarított pénzből egy pár csizmát kellett vásárolnom. Az első csizmák, amelyeket életemben hordtam! De ezt is meg kell szokni. A télen birkabőr bundát hordtam, olyat, mint otthon nálunk a román parasztok és posztó csizmát. Nem néztem jól ki, de legalább melegem volt. Bajuszt és szakált most sem viselek és utóbbi időben már tisztességes borbélynál borotválkozhatom."

IX.

Május 8. Most, hogy munkában vagyok, van pénzem. Nem sok ugyan, de elég ahhoz, hogy hetenként kétszer mosassak, szappant és több apróságot vásárolhassak. Elég szabadon mozoghatunk, sétálhatunk, munkaidő után és vasárnap. Még valamit az étkezésről

Reggel az ember teát iszik (itt Tschár-nak nevezik). Délben legtöbbször levest eszünk, burgonyával, babbal, borsóval, lencsével és tésztaival. Néhanyszor van mákos, vagy turós tészta, nagyon ritkán hus, Este is leves van, vagy kása. A kenyér elég nagy adag, de teljesen fekete, azonban naponként kapunk egy fehér zsemlyét. Hetenként egyszer-kétszer veszek sonkát, szalonnát, vajot, tejet vagy sajtot."

X.

Május 3. Eddigi élményeimnek leírását lelki állapotom rajzával akarom befejezni. Az első napok nem voltak sem jők, sem rosszak.

Bácskai Béla dr. végrendelete.

Jótékonyokba hagyományozok.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Ma délelőtt az aradi kir. járásbírósnál Kováts József vezető járásbíró kihirdette az elhunyt Bácskai Béla dr. végrendeletét, mint-hogy a tragikus végű orvos öngyilkosságának elkövetése előtt a rendőrséghez írott levelében azt kívánta, hogy a végrendeletet temetése előtt bontsák fel. A végrendelet meglepetést keltett, amennyiben azt hitték, hogy Bácskai dr. mindössze ötven-hatvan ezer korona felett rendelkezik. Az utolsó akaratnyilatvántásból azonban az tűnt ki, hogy az elhunyt orvos hagyatéka körülbelül háromszázezer korona volt. A végrendeletet a következőkben ismer-teljük:

— „A jövő héten gyomorműtétet akarván magamon végeztetni, a műtét pedig életveszélyes lévén, netán halálom esetére, tiszta elmeim és elhatározó képességem teljes és senki által sem befolyásolt megfontolásával a csatolt leltár szerint 220.000 koronát meghaladó vagyonom felett a következőkben rendelkezem.

Édes anyámnak hagyományozok 60.000 koronát, kérve őt, hogy saját jövedelmén felül ennek kamatait okvetlenül költse el.

Hét édes testvérem mindegyikének hagyományozok 14—14.000 koronát.

Néhai Amália nővérem László Sándor dr. nevű fiára hagyományozom 15.000 korona haszonélvezetét élete fogytáig, míg halála után a tőke felét Margit, másik felét az Országos Orvosszövetség Nyugalomdíj és Segélyalapja örökölje, ha pedig Margit hugom Sándor bátyám előtt halna el, az egész tizenötezer koronát örökölje a nevezett Nyugalom és Segélyalap.

Adler Arminé unokanővérem 4000 koronát kapjon.

A eselődéimnek 2000 koronát hagyományozott.

Végrendeletem végrehajtóul Albert és Izidor öseimet kérem fel és nekik, mint ilyeneknek költség megtérítés címén kétezer koronát hagyományozok.

Magyarország Szimbolikus Szabadkőműves Nagypáholya özevgy perselyének és a Társadalom Tudomány Társaságnak Budapesten, továbbá a Polgári Jótékony Egyletnek és a Tuberkulózis elleni küzdelem egyesületének Aradon 1000—1000 koronát hagyományozok.

Arad város és Szarvas nagyközség segélyalapjának 8000—8000 koronát hagyományozok.

Ha ezen hagyományok után, amit remélek, még telik hagyatékomból, úgy hasítottassék ki belőle 10.000 korona tőke, amelynek kamatai tizenöt éven át a keresetképtelenné vált hadirokkantak nyugdíjpótlékára osztassék ki Arad városban, a polgármester személyes diszkréciója alatt.

A még netalán fennmaradó tőkéből fizetessék be a Magyar Természettudományi Tá-

Fáradt, sebesült, beteg voltam, nem akartam semmivel sem foglalkozni. Megkísérlettem vajjon lenne-e kedvem oroszul tanulni. Olvasni gyorsan megtanultam és ma már ott tartok, hogy majdnem mindent tudok olvasni és meg is értem. Az írással is eljutottam valamennyire, és beszélek is annyit, hogy meg tudom magam érteni. Magyar és német könyvet nem kaphatok, de angol könyveket már rendeltem Moszkvából, úgy, hogy csak oroszul olvashatok. Ezért az újdonságokról eléggé informálódok és nem kell szellemi sötétségben élnem."

szulat pénztárába 400 korona nevében mint alapító tagsági díj.

Az ezek után fennmaradó hagyatéki tőkét testvéreim között osszák fel.

Temetésem egyszerű legyen és halálom helyén történjék, sírkövemre is keveset költsenek. A vallási szertartás mellőzését is óhajtom, de szívesen veszem, ha Frint Lajos aradi ág. evangélikus lelkész barátom koporsómnál imát mond, bár istenbe vetett hitemet a most folyó háboru megszüntette.

Rendelő szobám orvosi berendezését és műszereimet adják egy szegénysorsu letelepedő aradmegyei körorvosnak, orvosi könyveimmet együtt, akit Borsos Béla dr. vármegyei főorvos barátom fog kijelölni."

A végrendeletben Bácskai dr. még aziránt is intézkedik, hogy a himlőnyirok termelőintézetét az örökösök értékesítsék és ezt csatolják hozzá a hagyományozott tőkéhez. A végrendeletet Bácskai Béla dr. a múlt év október 26-án írta, mielőtt Gyulán operáció alá vetette magát.

Német sikeres támadások nyugaton.

Berlin, július 26. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harotér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

A tengerpart és a Lys között változatlan hevességgel folyik tovább a tűzérési harc, mely sokszor pergőtűzzé fokozódott és éjszaka is csak kevéssé hagyott alább, virradatkor pedig újból a legnagyobb erőre lapott. Az angol felderítő előretörések tovább folytak, de eredményt nem értek el. Artoisban, a Lens melletti állásaink ismét heves tűz alatt állottak. Mouchynál lübecki rohamoszlopok, lángszórókkal együttműködve, elfoglaltak egy fontos árokreszt, amelynek visszaloglását az ellenség hiába kísérelte meg.

A német trónörökös hadcsoportja:

Kitűnő tüzelőkészítés után este westfaliai ezredek részei az Aillestől délre fekvő francia állásokat 1500 méter szélességben és 400 méter mélységben rohammal elfoglalták. Ma reggel alsórajnai zászlóaljok Hürtebise majortól északra meglepetésszerűen előretörték és elragadták az ellenségtől a hegygerinc uralkodó részeit. A Champagneban schelswig-holsteini és brandenburgi rohamosa-

patok egy bravuros előretörést eredményesen hajtottak végre. Elfoglalták a Mont haut-on a július 14-ike óta még a franciák kezében maradt területnek maradványait. Az ellenség mindhárom harcmezőn eredménytelen

ellentámadásokat intézett, melyek csak növelték véres veszteségeit. Összesen 1150 foglyot, köztük 46 tisztet és számos lövészárkokfegyvert szállítottunk be Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Betétek — kamat nélkül.

Érdekes kísérlet a betevők ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny többször rámutatott már arra a sajátságos körülményre, hogy a háború folyamán úgy az aradi és általában a magyarországi pénzüzetek betétállománya bámulatos módon megnövekedett. A háború kitörésekor ugyszólván mindenki azt hitte, hogy megáll a közgazdasági élet, bezárják az üzleteket és a pénz elveszti értékét. Emlékszünk rá, hogy amikor az oroszok galíciai előnyomulásuk híre érkezett hozzánk a pénzüzeteket a közönség megrohanta és betéteit mindenki szerette volna visszakapni, ez azonban a moratóriumrendelet következtében lehetetlen volt. A pénzüzetek vezetői nem leplezhető megdöbbenéssel nézték az eseményeket mindaddig, amíg a moratórium-rendelet meg nem jelent és gátat vetett a pénzüzetek megrohanásának.

Az idők és viszonyok csodálatos módon megváltoztak. Ma már azért rohanják meg a pénzüzeteket, hogy a betéteket elfogadják, az intézetek azonban csak immel-ámmal vállalják a betétösszegeket. Ennek az az oka, hogy a vidéki bankok és takarékpénztárak a vállalkozási kedv és alkalom hiányában nem tudják kihelyezni a rájuk bízott tőkéket, és így egy-egy intézet sok millió koronát kénytelen gyümölcsötlenül hevertetni. A régi betevőkkel szemben rendkívül kulánsan viselkednek és továbbra is megadják a két év előtti kamatszázalékot, vagy csak fél százalékkal redukálják azt, az új betéteket azonban csak három és fél-négy

százalékkal fogadják el, mert még így is veszteséget jelent rájuk nézve a betétek átvétele. Van olyan fővárosi intézet, amely már csak két és fél százalékra hajlandó elfogadni a betétet.

Az utóbbi hetekben egyes pénzüzetek egészen merész újítás bevezetésére határozták el magukat.

Közölték az új betevőkkel, hogy a betétösszegeket csak megőrzés céljából fogadják el, de kamatot egyáltalán nem adnak utánuk.

A megőrzés munkájáért és a nagy felelőségért az intézetek még bizonyos kezelési költséget is számítanak fel saját maguk javára. A tőketulajdonosok eleinte nagy visszataszálással és zúgolódással fogadták ezt az újítást, azonban később mégis beletörődtek és kamat nélkül is rábízták betétiüket ezekre az intézetekre, mert úgy gondolkodtak, hogy azoknál mégis csak nagyobb biztonságban van a pénz, mint otthon az íróasztal fiókjában, vagy akár a pénzeszekrényben is. Hogy a többi vidéki intézetek követik-e ezt a közgazdasági szempontból elítélendő példát, az nem tudható, azonban valószínűleg nem sok pénzüzet lép a takarékoság eme sikamlós útjára, mert ez az eljárás a normális viszonyok beálltával feltétlenül megboszulja magát. Ugy értesülünk, hogy egy helybeli pénzüzet már célzásokat is tett paraszt betevői előtt ez új rendszer bevezetésére.

Tisza István gróf offenzívánkról.

— Saját tudósítók telefonjelentése.

Tisza István gróf volt miniszterelnök a harcéri és a külpolitikai helyzetről a cseh hazafarsról és a magyarországi nemzetiségi kérdéssről és a magyar kormány jövő teendőiről beszélgetve egy újságíróval kijelentette:

— Az orosz fronton mutatkozó jelenségekre csak azt mondhatom, hogy azok egész horderejét ma még nem tudjuk mérlegelni. Kétségtelen azonban, hogy a legjobb reményeket fűzhetjük hozzá. Ha ezek a remények be is válnak, semmiesetre sem lehet a középeurpai hatalmakat arra indítani, hogy harcias irányban módosítsák a békefeltételekre vonatkozó álláspontjukat.

Ami némely cseh csapatnál Georgi miniszter által ismertetett eseményeket illeti, a háború tartama alatt eddig nem lett volna helyes azokról beszélni, amíg egyes cseh pártok és politikusok magatartása szükségessé nem tette, hogy e jelenségekre rámutassunk. A cseh mozgalmaknak remélem semmi hatásuk nem volt Magyarország belpolitikájára, és én hiszem, hogy a magyar nemzetiségekre sem, legfeljebb csak annyi, hogy nagyobbá teszi azt az elhidegülést, amely a nacionalista irányzatú magyarországi tótok és csehek között ép a Magyar-

országban megfordult cseh csapatok magaviselete folytán már a háború alatt beállott. Mindenesetre meg van a dolognak az az előnye, hogy kétségtelen jogcímet ad a kormánynak, de egyúttal kötelességévé is teszi, hogy minden olyan gazdasági és kulturális széklet elvágjon, amely a mi tóttainkat a cseh tényezőkkel köti össze.

— Az osztrák parlament összehívását nézetem szerint megfelelő előfeltételek megteremtésének kellett volna megelőznie. Fájdalom a következmény igazolta azt az aggodalmat, hogy a parlament reaktiválása szükséges előzmények biztosítása nélküli csak súlyosbítja a helyzetet.

— Nem tartom szükségesnek, hogy részletesebben nyilatkozzam Lloyd George beszédéről. Az angol miniszterelnök minden előző beszédén túl tett, a tények hamis beállításával, egyúttal a harci szenvedélyek felítélésével. Beszédében egész máttan oda konkludál, hogy a békét csak akkor lehet megkötni, ha a német nemzet saját belviszonyait úgy rendezi, ahogy ezt ellenségeink kívánják. Azt hiszem elég arra a tényre rámutatni, annak igazolásául, hogy kik a béke barátai és, hogy a béke akadályait hol és miben kell keresni.

Közölte ezután Tisza István gróf azt is, hogy a frontira csak a jövő héten megy, miután ügyeinek elintézésére hosszabb időre van szüksége.

A kulturpalota igazgatói állása.

Irtó: Kara Győző.

Fényes Dezső halála újra aktuálissá tette Arad városa két legfontosabb kulturintézményének: a Közművelődési palotának és a Kölcsey-Egyesületnek kérdését. Nagyon is bizár látványt nyújt a tülekedés, a vetélkedés, mely a két intézmény igazgatói, illetőleg elnöki állásának betöltése és elnyerése érdekében megindult s Arad kulturéletének e nagyjelentőségű kérdésének megoldásába már illetéktelen tényezők is avatkoznak be. Eddigig ez az állás kétszer került betöltésre.

Varjassy Arpád meghívásánál a törvényhatóság honorálni akarta azt a páratlan lelkesedést, azt az önzetlen munkálkodást s azt a nemes ügybuzgalmat, mellyel ő a kulturpalota eszméjét felvetette s a felvetett eszme megvalósította. A törvényhatóságnak eljárása ez alkalommal nobilis és tiszteletreméltó volt; a meghívást a város köztvéleményének tetszése szentesítette és senki sem kutatta, hogy kultur-tudomány szempontjából megfelelő volt-e az igazgató személyének megválasztása. A tisztelet, mely Varjassy Arpád személyét méltán övezte, minden más szempontot, minden kritikát elhallgattatott.

Az állás második betöltését szintén sok mindenféle mellékkörülmény kísérte s ez tette Fényes Dezső meghívását s igazgatóságát annyira az intézményre, mint magára az igazgatóra végzetessé. Rátörtettsége nem tudta legyűrni az ellene felhozott és hangoztatott ellenérveket, s az illetékes tényezők által torsirozott kinevezés egy évi kínos vergődés, kimondhatatlan sok kellemetlenség után megdöbbenő tragédiában végződött. „Alle Schuld rächt sich auf Edden“ s maga a tragédia bizonyítja, hogy Fényes Dezső kinevezése véték volt; véték a kinevezők részéről és véték a kinevezett részéről; a kinevezők részéről azért, mert — bár nemes és önzetlen, de mégis jogosulatlan melléktekinteteknek engedtek, a kinevezett részéről, mert a közvéleménnyel szembeállítva a kinevezetetését ugyszólván kioroszakolta.

Az állás most harmadszor várja a betöltését. Menten minden személyes érdektől, tisztán Arad városa kulturája iránti önzetlen lelkesedéstől és szeretettől vezéreltetve szerelnők az illetékes hatóságokat arra figyelmeztetni, hogy az állás betöltésénél járjanak el óvatos körtekintéssel és alapos megfontolással, ne csúsztatják a második betöltés alkalmával elkövetett véték, nehogy rájuk kelljen majd olvasni Napoleon híres rendőrmiszterének, Fouché-nak közismert mondasát: „C'est plus qu'un crime, c'est une faute“.

Cikksorozatunk ez elsejének befejezésénél egy savunk volna még az — egyelőre — két jelölthöz és az esetleg még ezután jelentkező pályásokhoz. A sixtusai képeknél egyik oldalalát egy páratlan szép kép bomítja; Sandro Botticelli egyik legnagyobb alkotása s ábrázolja Korah bandájának bűnhődését. Korah hívei vakmerő kézzel az oltáron lobogó szent tüzhöz nyúlnak, hogy Istennek áldozzanak, amire csak Aron volt hívva. Mózes könyörgésére nyomban utókeri öket Isten büntetése; némelyeket megemészti a szent láng, a két legvakmerőbbiket, Datant és Abiramot pedig az alattuk megnyitkó föld nyeli el. A képen ábrázolt Konstantin-iven a következő felirat olvasható: „Nemo sibi assumat honorem, nisi vocatus a Deo tanquam Aron“ — „Senki sem vállaljon magára tisztséget, ha csak Aronként pstantól nincs arra hivatottsága.“

nagygyűlést, amelyen tiltakozzanak a pénzintézetek működésének a behívások következtében való súlyos megbénítása ellen.

— **Ismét kapnak talpbört az aradi cipészek.** — Az aradi kereskedelmi és iparkamara közbenjárására az aradi cipészek számára újabb 320 kilogram talpbört utalt ki a Bőrfelosztó Bizottság. Az árut az aradi hat bórkereskedő fogja árúsítani maximális áron a kamara által kiállítandó bóratalvány ellenében. A cipészek augusztus 15-ig jelentsek be igényüket az aradi ipartestület bórpari szakosztályánál (Weitzer János-utca.) Legelső sorban azok kapnak bört, akik legutóbb nem kaphattak.

— **Dohány nagyáruda kezelésére pályázat kírás.** A nagyhalmgyi m. kir. dohánynagyáruda megüresedése folytán, az áruda kezelésére az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság 30140—1917. szám alatt pályázatot írt ki. A pályázati hirdetmény teljes szövege, ajánlati minta stb. minden az m. kir. pénzügyigazgatóságnál, nemkülönben az aradvárosi és az arad-megyei pénzügyőri biztosoknál is megtekinthető. Pályázati kérvényeket az aradi kir. pénzügyigazgatóságnál 1917. augusztus 23-án déli 12 óráig lehet benyújtani.

KOZGOKEPSZINNAZ.

* **Vége a komédiának.** (Alfréd Abel dráma az Apollóban.) Alfréd Abel a mozi közönség előtt már nem ismeretlen név. A nagy művész a színpadtól a mozihoz pártolt át s ebben az új műfajban is magával hozta tehetségének kincseit érő megnyilvánulását, amelyeknek általában fővonása az, hogy minden vonásukban az emberi érzéseket keresik és a realizmus jegyében tolmácsolják ezeket. Ha a mozi színiész az igazi életet keresi és találja meg, akkor ezzel életet lehelt a vászonra, beszédessé tette a némaságot. Alfréd Abel a jeles tulajdonnal rendelkezik és a mai képben, amikor egy szerelmi történetben az igaz érzések diadalját hirdeti, ugyanakkor mintegy bizonyosságot tesz arról, hogy az érzés ideális forrásából ered, megromlik, eltűnik. A festőt elcsábítja egy léha nő igazi szerelmétől. A festőtől utcai iparost csinál, bele kergeti a szenvedélyekbe és ezzel együtt a szenvedélyeknek fertőjébe és amikor a teljesen lezúllott és el-

bukott ember már-már leszámolni készül az élettel: a régi szerelem varázssereje vissza vezeti őt aához a nőhöz, akinek érzése a szív érzése, megmenti őt és az új, boldog élet kapuját nyitja meg előtte. Ezt a történetet kapjuk ma megrázóan szépen megjátszva Alfréd Abel művészetével.

NYARI SZINHÁZ.

ARAD, 1917. évi július hó 27-én, pénteken: **GÁL GYULA** a budapesti Nemzeti Színház művésze és művész személyzetének vendégjátéka.

∴ Az előadás kezdete 8 órakor ∴

A szerkesztőset felel:

Staubert József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget)

Limbeck János és fia „Első m. kir. szab. érekepersőgyára és temetésrendező-vállalata” Arad.

Özv. rétháti Kövér Ferencné Govrik Ilona, úgy a maga, valamint alólírottak és az összes rokonság nevében mély fájdalommal tudatja, hogy felejthetetlen férje

rétháti Kövér Ferencz,

folyó hó 25-én délután 1 órakor, 88 éves korában, boldog házasságának 53-ik évében, Aradon, a halotti szentségek felvétele után esendesen elhunyt.

Hült tetemét folyó hó 27-én délután 6 órakor a Csiky Gergely-utcai családi házból a róm. kath. egyház szertartásai szerint történő beszentelés után, az aradi felső temetőben levő sírboltban helyezük örök nyugalomra.

Az engesztelő szent-mise áldozatot a főtisztelendő minorita-atyák itteni templomukban folyó hó 31-én délelőtt 9 órakor mutatják be az egek Urának.

Nyugodjék békében!

Arad, 1917. július hó 25.

Verzár István, veje. Govrik Lajos, sógora. Govrik Sándor, unokatestje. Govrik Sándorné Német Mariska, unokahuga. Hoffmann Ernőné Talmányi Márta, Zubor Andorné Verzár Margit, Talmányi Emil, Verzár Ilona, Hoffmann Ernő, Zubor Andor, unokái. Ifj. Hoffmann Ernő, Hoffmann Márta, Zubor Zita, dédunokái.

Tomits Margit férjzett Filadelfi Adolfné és ifj. Tomits Pál a maguk, úgy az alólírottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejthetetlen és hőnszeretett jó édesapa, fiu, após, nagy-apa, testvér, sógor, nagybácsi rokon és jóbarát

id. Tomits Pál

nyug. vámszedő

folyó évi július hó 26-án éjjel 2 órakor, életének 55-ik évében rövid szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 28-án délután 4 órakor fognak a Péter-utca 5. sz. saját házából a gör. kel. szerb egyház szertartásai szerint a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Áldás és béke poraira.

Arad, 1917. július hó 26-án.

Özv. Tomits Maudoné szül. Zsifkovics Mária édes anyja. Filadelfi Adolf veje. Filadelfi Gyuszika unokája. Deheán Istvánné, Putits Sándorné, Csipuliga Györgyné testverei. Ilgye Mihály, Zetyik János, Putits Sándor, Csipuliga György sógorai. Ilgye Mihályné, Zetyik Jánosné sógoronni. 4911

Varga Imre első temetésrendező intézete Arad Andrassy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjeli szolgálat: 738.

Cognac:

Keglevich,

Dékány, Marty,

Adriatica gyártmány,

valamint likőr és rum, palackokban beszerezhető nagyban és kicsinyben 2056

Weiszberger Sámuel

utódánál

Körösvölgyi Pálinkaraktár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcbört vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2—K.**

Ibolya Doré szappan 3 kor., Ibolya Doré tej 1 K 50 fill. Ibolya Doré hölgypor 1 K 50 fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRÁS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

A szépségápolás titka a felhasznált szőpítőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 450 kor. Nagy tégely 2:50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, rózsas és testtelnekben Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, orgona, piros róza, Serail, Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1848

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Értesítés!

Van szerencsém a n. k. közönség szíves tudomására adni, hogy Aradon, a volt **Deutsch Izidor-féle** helyiségben

Órás- és ékszer üzletet nyitottam.

Elvállalok és készítek mindennemű órajavitásokat, 3 évi jótállás mellett, a legjutányosabb árakon.

Raktáron tartok mindennemű zseb-, fall- és ingaórákat, valamint arany- és ezüstárakat a legújomabb kivitelben.

Zálogédvélakat, tört aranyat és ezüstöt, a legmagasabb napi árban veszek, vagy újra átveszem.

A Forray-utcai Guttman-féle házban levő üzletem továbbra is mint fióküzlet fennmarad. 4821

Szíves pártfogást kér:

Gartner József,

órá- és ékszerész

Arad, Weitzer-utca (Minerita-palota.)

Pk. 894/3—1917. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a körösbökényi kir. járásbírósnak Pk. 894/3—1917. számú végzése következtében Dr. Dán Szabin körösbökényi ügyvéd által képviselt Dán János borosrósai lakos javára adós décsói (zemerdi) lakos ellen 100 kor. s jár. erejéig 1917. évi február hó 8-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 800 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: egy darab vörös-tarka szőrű üsző 1¹/₂ éves nyilvános árverésen eladatik.

Mely árverésnek a kbükényi kir. járásbírósnak Pk. 2518/2—916. sz. végzése folytán 100 korona tökékövetelés és az eddig összesen 110 kor. 58 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig adós décsói (zemerdi) községben adós lakásán leendő megartására 1917. évi augusztus hó 6-ik napjának d. u. 4 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel bivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek el fognak adni.

Ezen ingóság becsárón alól el nem adható.

Amennyiben az elérverezendő ingóságokat mások isle- és felülfoglaltattak s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendelték.

Kelt. Körösbökényben, 1917. évi július hó 25. napján.

Somogyi Gyula,

kir. járásbírósi kiküldött.

4896

Földbirtokoknak

35 évre 7% annuitás teljes árfolyam,

50 évre 6% annuitás teljes árfolyam,

63 évre 4-85 annuitás 95% árfolyam

65 évre 5-56 annuitás 99% árfolyam mellett, továbbá

aradi házakra

50 évre 3% annuitás 98% árfolyam (rövidebb időre is) mellett törlesztéses és váltó kölcsönöket folyosított, valamint

kiseb-nagyobb birtokok eladását és parcellázásokat vállal:

Bonyhádi József

Arad, Kapa-u. 47., a. u. 2-től.

Birtokok eladásra előjegyezve.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe“ folyadék és „Peppe“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Katonáknak

fontos tudni, hogy **ruhaletük**

kiirtására legjobb szer a **PETRIS** folyadék, ára 2 kor. és **HADAR** hintőpor, ára 2 kor.

Szűrvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejtartó, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt kivétel nélkül távolítható. Ara utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Appád gyógyszer-tárában

Arad, Andrássy-ut 22. szám.

1890—1917. kh.

Hirdetmény.

A nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ut 35421—1917. VI. C. sz. rendelete folytán közhírré teszem, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur a földművelésügyi miniszter urral egyetértéssel engedélyt adott az „Első magyar sörégyár Selmecey Miklós és társa“ losoncai cégnek, hogy azon vadászok (vadászati jeggyel bírók) ólomkészletét, akiknek összes készlete a 10 kg-ot meg nem haladja, amely készlet a m. kir. miniszterumnak 1449—1916. M. E. számú rendelete értelmében zár alatt néansen, cszeggyűjtésére és vadászásorátté átdolgozhasna a következő feltételek mellett:

Sörétet csak az gyártathat, akinek „Sörétigazolványa“ van.

Az Első magyar sörégyár a részére átdolgozás végett kiküldött ólomot tartalmazó csomagokat egy, Losonc város által a célból kiküldött bizottság jelenlétében bontja fel.

Az Első magyar sörégyár Selmecey Miklós és társa losoncai cég kötelezettséget vállalt arra nézve, hogy haeználható anyag ólomsörétre való átdolgozását és kezelését a következő egységáron végzi:

a sörétre való átdolgozást kg.-onként 50 fillérért,

a csomagolást, kezelést kg.-onként 50 fillérért a kész sörét súlya után számítva. Az átdolgozási és kezelési költségeket a gyár utánvételezheti.

Arad, 1917. június 8.

Greén, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bence a chinin- és vas nagy győgyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, zson-gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbelegyek részére és ott, ahol a condurongó kéreg járva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1915

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Segédet keresünk

fűszer-, vas- és rövidáru üzletünk részére, román nyelv megkivántatik. Ajánlati fizetési feltétel 4833

Moskovitz Ignátz és Fia óg Halmagyecsuos küldendő.

Boroshordókat

valamint minden másféle hordókat legmagasabb árban állandóan vesz 4864

Schvarcz Pál,

ARAD, Szent István-utca 1. Telefon 1128.

Pk. 170/4—1917. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a körösbökényi kir. járásbírósnak 1916. Pk. 170/4. sz. végzése következtében Dr. Dán Szabin körösbökényi ügyvéd által képviselt Pupa Filimon végrehajtató javára a körösbökényi 201. h. sz. lakos ellen 80 korona s jár. erejéig 1917. évi január hó 16-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 800 kor.-ra becsült következő ingóság, u. m.: berju nyilvános árverésen eladatik.

Mely árverésnek a körösbökényi kir. járásbírósnak Pk. 170/4—1917. számú végzése folytán 80 kor. tökékövetelés, eddig összesen 32 kor. 60 fill.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig Körösbökény községben adós lakásán leendő megartására 1917. évi augusztus hó 7-ik napjának d. u. 2 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel bivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvénycikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek elfognak adni. Becsárón alól el nem adható.

Amennyiben az elérverezendő ingóságokat mások isle- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendelték.

Körösbökény, 1917. évi július hó 21-ik napján.

Tomits János,

4895

kir. jb. kiküldött.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Arad sz. kir város törvényhatósági bizottsága 17713/285—1917. számú határozatával a pócegodör tisztítási díjakat további rendelkezésig 1000 literenként oly házakban, ahol a kocsi a pócegodörig hajthat 12 koronába, ott ahol pedig a takarítás vederral a kapun keresztül való kihordás útján történik 14 koronában állapította meg. Arad, 1917. július hó 18.

Greén Nándor,

főkapitány.

Lapkihordó pár

jó fizetéssel

felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
 Minden szó hirdetés ára 3 fillér. Vas-
 tagabb betűkkel is állér.
 A vastagabb betűkkel kívánt szavakat
 aláhúzással kell jelezni.
 A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 Hirdetéseket délután 1/2 óráig ve-
 szünk fel.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a
 jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét,
 amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában
 nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazást keres.

Ügyes
 fehér- és ruhajavítódnő hához, vidékre is
 ajánlkozik. Cím a kiadóban. 4898

Asszisztáns
 deutsches Fräulein welches Hebe zu 1
 bis 2 größeren Kinder hat, sucht Stelle.
 Adresse in der Administration. 4893

Alkalmazást nyer.

Gyermektelen házaspár,
 egy 15-16 éves teljesen árva leányt,
 vagy idősebb egyedülálló özvegy nőt ke-
 res mindenek. Ajánlatok levélben vagy
 személyesen Iván Ferenc, Ötvenes, u. p.
 Sofronya keratnek. 4903

Kisasszonyok leányt,
 ki könnyebb háztartási munkát is haj-
 lando végezni, továbbá bejárónőt keresek.
 Jelentkezhetni Fülöp vendéglősnél, Deák
 Ferenc-utca 10/a. 4912

Ujgár
 kihordó és árusító felvétetik az Aradi
 Közlöny kiadóhivatalában. Levegő aszony
 is, vagy rokkant katona. 5010

A máriaradnai-mezőn
 központi szeszlovó szövetkezet, kerlétlan
 italmérésű jeggel, korsma és vendéglő
 helyiség, lakás, valamint két vendég-
 szoba átengedése mellett, oly feltétlen
 megbízható vendéglős, illetve korszmáros
 ajánlatát kéri, ki a szeszlovásban teljes
 szakértésével bír és az idején alatt a
 szeszlovást is elvállalni hajlandó volna. 4745

Keresek
 egy idősebb önálló kovács segédét ki
 lopatkolás és az éke munkához kellő jár-
 tással, hogy egy kisebb kovács-
 műhelyt lehetőleg vezetni tudjon, fizetés
 megállapodás szerint. Cím: Ozy. Gócsa
 Györgyné, kovácsmester Brád. 4899

Nyomdász-tanulónak
 felvétetik két fia, kik a 14. élet betöltöt-
 tek és legalább 6 osztályt végeztek. Bő-
 vebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Egy esztendő
 butorozott szoba, kizárólag nőnek, eset-
 leg zongora és fürdőszoba használattal
 kiadó. Szent István-utca 10. szám, I. em-
 ajtó 4. 4905

2 szobás
 udvari lakás, Andrassy-tér 8. sz. alatt,
 azonnalra kiadó. Bővebbet a házmes-
 ternél.

Vétel és eladás.

Alkalmi vételi
 2 selyemruha, olcsón eladó. Kálmán János-
 utca 8., az udvarban, megtekinthető d. e.
 11-15l. 4894

Uj léghűtő
 és felülvilágító. Erzsébet körút 2., II. em.,
 9. ajtó. 4899

Dívány,
 székek, lőszór-matrac és egyéb butorok
 eladók. Ferenc-tér 6, Brunhuber-ház. 4908

Lakátszerszám,
 fűvő, tűlő, sáru, fogók stb. eladók. Cím a
 kiadóban. 4904

Akadémcsot
 vessz Fárber Lajos, Arad. 4908

Levélpapírok,
 képeslapok, cigaretták hüvelyek stb. nagy-
 bani raktára Deák Béla papírkereske-
 désében, Arad, Forray-utca. Telefon 902.
 szám. 4421

Kénper, Kénlap, Perceld
 napi áron. Kovács Soma és Társa Arad. 4901

Csöplőkészlet,
 nyolcas, fiatal, üzemképes. Kovács Soma
 és Társa cégnél, Arad. 4902

Egy új, világos
 szekrény, matt vitális, irasztal, 2 drb.
 bőrszék, nagy ebédő diván (éjeli ágynak
 használható) és egy nagy szőst retiküll
 eladó. Színház épület, II. em., Blidár. 4910

3 lóerős
 Ruszton Preffer, gyárilag javított csöplő-
 garnitúra eladó. Uzenkőzben megtekin-
 thető Arad-Gáj, Temető-utca 2. sz. a 4729

Figyelem,
 ne legyen megosolva. Először hagyja
 lemérni az aranyát és ezután fizet
 K. 750-ig 1 gramm aranyért Brandes
 ékszerész Arad, József főherceg-ut 12.
 szám. 4815

Eladó
 egy 6 lóerős magánjáró csöplőgarnitúra
 csöpléssel együtt. Venni szándékozók ér-
 deklődhetnek Kreitter Lipót képtulajdo-
 nosnál, Ujzsentanna, Aradi-út 965. sz. 4882

Tégla
 jóminőségű, nagy és kis mennyiségben,
 jutányos áron kapható. Jiraszek iroda
 Lovardá-u. 1. szám, telefon 1097., vagy
 Lázár iroda, Harszinger-utca 5. szám, te-
 lefon 747. szám. 3783

Vessék
 használt, átfurt, boros, sűrűs, ásványvízes
 és horde dugókat 6 koronaért kilogram-
 monként. Küldeményeket az Aradi Köz-
 löny továbbít. 5000

Egy alig használt egyenáramú
 2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi
 Közlöny kiadóhivatalában.

Szülőkészlet
 Perceld 45%-os, salicidin (nátriumthiosul-
 fat) oldim ellen. Egyszerű és hatékony.
 Különböző nagyságu szülőkészletek, szülők-
 zuzó malmok nagyvárosi telekben. Opalosi
 Hitelszövetkezet, Opalosi. Telefon szám 3.

Üzletek.

Főtéren
 divatszalonnak megfelelő üzemhelyiséget
 bérbeadnék. Cím Georg Emilné Musar,
 Temesm. 4897

Fehérmész mosó létesítet
 Boros Béni-tér 6. szám alatt eladó. 4906

Egy forgalmas szerek hávéhas
 és vendéglő más vállalat végett eladó,
 esetleg bérbeadó. Értekezhetni Reusz
 Sándor, sőr-raktár. 4874

As Andrassy-téren
 a háború tartamára egy üzlethelyiség
 kiadó. Cím a kiadóban. 4878

Ingatlan.

Aradon
 1 óra járára fekvő 300 holdas birtok,
 szép urilakkal, nagy gyümölcsösökkel, ok-
 tober 1-re bérbeadó. Cím a kiadóban. 4907

Hunyadmegyében
 italmérésű egybekötött 4 szobás ház
 bérbeadó, vagy eladó. Bővebbet a kiadó-
 hivatalban. 4885

Magánházas
 keresek megvételre a beiváros középpontja
 körül, mely két 3-4 szobás lakásból,
 vízvezetékkel, fürdőszobából álljon. Ugyan-
 ott egy 2-3 szobás modern lakás bérbe-
 vételre. Cím a kiadóban. 4880

Beivárosban
 2 utcára szülő emeletes és földszintes
 bérház, nagy udvarral, könnyű feltételek
 mellett eladó. Ugyanott egy, alig hasz-
 nált 9 m. hosszú, 6 méter széles vízmen-
 tes ponyva is eladó. Cím a kiadóban. 4855

5 szobás urli magánház
 modern berendezéssel, parkirozott feny-
 ves udvarral, külön álló üres telekkel a
 beivárosban eladó. Megtekinthető délután
 4-5-ig. Cím a kiadóban. 4841

A beivárosban
 az utóbbi 12 évben épült bérhá-
 zát, továbbá igen jó helyen lévő új,
 vagy jókarban lévő magánházas, lehe-
 tőleg kerttel, megvételre keresek. Aján-
 latokat bizalmasnak tekintem és azokat
 elfogadható áron a kiadóhivatalba, zárt
 borítékban, „Ingatlanvétel” jellegre meg-
 tenni kérem. 4779

Perényi-utca 6-8.
 számú ház 1500 m² kerttel eladó. Érdek-
 lődni nygvanott. 4857

Ellátás.

Butorozott szoba,
 esetleg teljes ellátással, iskolás gyermek-
 nek is kiadó Erzsébet-körút 2., II. eme-
 let, 9. 4900

Gyógyászat.

Hehs Vasas chinabera.
 Suverén szer vérzékenység, sápkér, szé-
 dülés, a vérszegénységtől eredő ideg-
 bajok, átvágytalanság, gyomorbántalmak,
 láz, általános gyengeség ellen. Páratlan
 vérképző és vérjavító, biztos óvszer ma-
 láriák fertőzés- és minden infekcióból
 eredő meg- betegedés ellen ugy feljót-
 teknek, mint gyermekeknek. Ára 5.- kor.
 Hehs gyógyszerár, Földesgyógyszertár. 12

As Anusol
 aranyér-kupokát mindenben pótollják a
 Haemorrhoidak-kupok, azonos összetételű
 folytan hatásuk is teljesen azonos, Ára 8
 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyogy-
 szertár Arad. 12

As angel
 fájdalomcsillapító Bengue balsamot telje-
 sen pótolja a Hehs-Földes-fele fájdalom-
 csillapító balsam, teljesen azonos össze-
 tetelű, mint a Bengue liniment. Ára 3
 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyogy-
 szertár. 12

Ruh és visakötés
 elleni fehér kenőcs kapható egyedül
 Ferenc-téri Vajdits-gyógyszertárban. Kis
 tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50
 fillér. 6171

Használt ólom
 megvételre kerestetik.
 Bővebbet a kiadóhivatalban.

Gépolaj,

Hengerolaj,

Tovotte gépszir,

Kocsikenőcs,

állandó nagy raktár

Hubert József

Arad.

Telefon 262. szám.

Egy strátkocsi,

teljesen jókarban

eladó.

Klein és Schlesinger

szállítóknál, ahol a kocsi be van
 raktározva, Hunyadi-utca 1. 4782

Aradi écsznaádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi június 1-től.

Aradról Szegedre indul:
 Személyvonat reggel 6.40
 Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:
 Személyvonat délelben 12.00
 Személyvonat este 9.81

Szegedről Aradra indul:
 Személyvonat éjjel 8.06
 Személyvonat délután 8.17

Szegedről Aradra érkezik:
 Személyvonat reggel 7.38
 Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:
 Személyvonat reggel 5.40
 Személyvonat délután 12.48

Aradról Brádra érkezik:
 Személyvonat délelőtt 11.53
 Személy vonat este 7.46

Brádról Aradra indul:
 Személyvonat éjjel 8.00
 Személyvonat délután 1.18

Brádról Aradra érkezik:
 Személyvonat délelőtt 10.00
 Személyvonat este 7.38

Aradról Borojsenőre indul:
 Reggel 8.26

Aradról Borojsenőre érkezik:
 Délelőtt 10.44

Borojsenőről Aradra indul:
 Délután 1.30

Borojsenőről Aradra érkezik:
 Délután 3.43

Aradról Ujzsentannára indul:
 Délután 5.30

Aradról Ujzsentannára érkezik:
 Este 6.10

Ujzsentannáról Aradra indul:
 Este 6.22

Ujzsentannáról Aradra érkezik:
 Este 6.58

Borojsenőről Csermőre indul:
 Vegyes vonat délelőtt 9.32
 Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borojsenőre indul:
 Vegyes vonat reggel 6.82
 Vegyes vonat délután 4.29

Mezőhegyesről Kétegyházára indul:
 Motoros vonat reggel 8.37
 Motoros vonat este 6.20

Kétegyházaról Mezőhegyesre indul:
 Motoros vonat reggel 6.10
 Motoros vonat délután 4.10

Ujzsentannáról Kétegyházára ind. :
 Motoros vonat reggel 9.25
 Motoros vonat este 7.00

Kétegyházaról Ujzsentannára ind. :
 Motoros vonat reggel 6.00
 Motoros vonat délután 4.00

Borojsenőről Menyházára indul:
 Vegyesvonat délelőtt 9.00
 Vegyesvonat délután 4.45

Menyházáról Borojsenőre indul:
 Vegyesvonat reggel 5.00
 Vegyesvonat délután 2.39

**Használt csomagoló
 papir megvételre ke-
 restetik. Bővebbet a
 kiadóhivatalban. :-:**